

Initiatiefontwerp van een burgercoöperatie, waarin burgers middels een collectieve aanpak op uiteenlopende gebieden streven naar sociale cohesie, een gezamenlijke stem, duurzaamheid en geldelijk gewin

Burgercoöperatie De Rijpel

een burgerinitiatief waarin burgers ook de baas zijn

HAALBAARHEIDSONDERZOEK

EINDRAPPORT 2023

© 1 Februari 2024 - BC DE RIJPEL

INHOUD

Woord vooraf.....	3
Contactgegevens.....	3
Inleiding.....	4
Werkgroep BC De Rijkpel (WGBCR).....	4
Gekke mieren.....	4
Het idee.....	4
Waarom een herstart?.....	5
Financiële paragraaf.....	5
Communicatie.....	5
Flyer.....	5
Inloopavonden.....	6
Supermarktactie.....	6
Online enquête.....	6
Waarom een einde aan het haalbaarheidsonderzoek?.....	7
Wat doen wij vanaf nu?.....	7
Samenwerking.....	7
RijpeLeeft.....	8
Wijkblad Rijkpel Reporter.....	8
Ten slotte.....	8

WOORD VOORAF

In mei 2023 vond een doorstart plaats van het haalbaarheidsonderzoek naar de vorming van een burgercoöperatie in de wijk Rijpelberg in de periode 2019-2020. Bij het samenstellen en lezen van dit eindrapport wordt voor meer informatie verwezen naar meer of minder relevante documenten uit zowel het archief 2019-2020 als uit 2023*:

- Burgercoöperatie De Rijpel - Het Kompas - V4.3	18 december 2019
- Burgercoöperatie De Rijpel - Haalbaarheidsonderzoek Eindrapport V1.2	7 juli 2020
- Burgercoöperatie De Rijpel - Event Hub - Kompas V1.3	6 augustus 2020
- Wetenswaardigheden, cijfers en statistieken over Rijpelberg	5 februari 2021
- Belangengroep Rijpelberg - Informatiebijeenkomst	6 april 2023
- Burgercoöperatie De Rijpel – RijpeLeeft	28 november 2023
- BC De Rijpel - Activiteitenmatrix December 2023	29 december 2023
- Onderzoek haalbaarheid wijkblad Rijpelberg - Januari 2024 - V1.0	9 januari 2024
- Concept - Wijkcentrum De Rijpelaar (voorheen De Brem) v1.0	15 januari 2024

Het eindrapport uit 2020 blijkt achteraf meer een tussenstap te zijn geweest. In 2023 is een aantal initiatieven genomen om te zien of er misschien toch enig animo zou kunnen bestaan voor de oprichting van een burgercoöperatie voor de wijk Rijpelberg.

In maart 2023 was er een duidelijke trigger om de Werkgroep BC De Rijpel voor een doorstart bij elkaar te roepen. De Gemeente Helmond en de Belangengroep Rijpelberg presenteerden het WOP ofwel Wijkontwikkelingsplan Rijpelberg, waarbij enkele onderdelen raakten aan onze ideeën rond BC De Rijpel. Reden genoeg om zaken nog eens een keer tegen het licht te houden.

De conclusie is echter hard en duidelijk: helaas wordt dit een definitief eindrapport. Er komt geen vervolg meer, althans op dit moment niet door de Werkgroep BC De Rijpel gepland. Na onze inspanningen in het afgelopen driekwart jaar (waarover later meer) is de respons uit de wijk erg minimaal tot afwezig te noemen. Net als in het vorige eindrapport worden nog wel voorstellen gedaan voor mogelijke vervolgstappen op een aantal detailniveaus.

Namens de Werkgroep BC DE RIJPEL,
Hans Geurts

1 Februari 2024

CONTACTGEGEVENS

Telefoon/Whatsapp 06-22545594
E-mail redactie@bcderijpel.nl
Websites www.bcderijpel.nl
Facebook <https://www.facebook.com/bcderijpel/>*
Facebook Groep <https://www.facebook.com/groups/bcderijpel/>*

* Sommige documenten zijn openbaar beschikbaar op de website, andere niet. Alle documenten zijn onder beheer van de redactie.

** Vooral nog blijven tot nader order zowel het redactie-mailadres als genoemde website en social media initiatieven in de lucht.

INLEIDING

De activiteiten van de Werkgroep BC De Rijpel in 2023 vormden een herhaling van zetten. Qua ideevorming rond BC De Rijpel hadden we namelijk weinig tot niks gewijzigd. We zouden het ontbrekende stukje van de puzzel uit de vorige periode proberen te vinden en leggen: communicatie met wijkbewoners.

Dit eindrapport is slechts een *addendum* op het toenmalige eind rapport uit 2020. Voor inhoudelijke raadpleging wordt dan ook verwezen naar desbetreffende documenten. Misschien toch wel even handig om hier enkele punten te memoreren.

WERKGROEP BC DE RIJPEL (WGBCR)

Een *Werkgroep Burgercoöperatie De Rijpel* wilde gaan onderzoeken of een burgerinitiatief tot oprichting van een coöperatieve vereniging van bewoners van de wijk Rijpelberg een kans van slagen heeft. Enkele doelstellingen op een rij:

- Sociale cohesie en zorg voor elkaar
- Centrale uitleen, inkoop en vraagbaak
- De uitrol van een uitgebreide wijkmoestuin
- Betaalbaar en duurzaam vervoer op maat
- Stimuleren van kleinschaligheid en lokalisatie

Werkgroep BC De Rijpel bestond uit de volgende personen:

- Hans Geurts
- Glenn van Lierop
- Cees van der Ploeg
- Frits Wuts

GEKKE MIEREN

Vanaf het begin stelden de leden van de Werkgroep BC DE RIJPEL zich voor via een metafoor van *gekke mieren*. Representatieve visitekaartjes werden voor promotionele doeleinden gedrukt.

Laat je meeslepen door de gekke mieren!

Mieren zijn net mensen. Mensen zijn net mieren. Een mensenmaatschappij functioneert niet veel anders dan een mierenkolonie. Om uitgesleten paden te vervangen heb je verkenners nodig. Arjen Postma heeft hier een naam voor: de gekke mieren. Zij gaan waar de meeste mieren uit het nest nooit zullen (durven) gaan. Wanneer een gekke mier een nieuwe vestigingslocatie heeft gevonden gaat ie één voor één de mieren uit het oude nest naar de nieuwe plek dragen. Letterlijk!

Vele (zo niet de meeste) mieren zijn hier niet van gediend en proberen zo snel mogelijk terug te gaan naar het oude nest. Een zogenaamde 'majoor' echter, die blijft op de nieuwe plek en gaat ook weer mieren van het oude naar het nieuwe nest proberen te slepen. Enzovoorts.

HET IDEE

Vanaf het begin was de opzet van BC De Rijpel opgetuigd volgens een **paraplumodel**. Mede om redenen van efficiency was gekozen voor een uitgebreidere organisatieomvang. We hadden ons ook specifiek kunnen toeleggen op bijvoorbeeld een energie- of zorgcoöperatie of een collectieve moestuin of deelvervoer. Kenmerkend was juist dat er *slechts één loket* nodig zou zijn in plaats van allemaal verschillende aanspreekpunten, verspreid over diverse clubs. Onder 4 grote thema's (Welzijn, Centrale, Groen en Vervoer) werden alle activiteiten ondergebracht:

WAAROM EEN HERSTART?

Reden van heropening van het haalbaarheidsonderzoek waren de plannen van de Gemeente Helmond (i.c. wijkadviseur Fleur Mans) en de Belangengroep Rijpelberg met betrekking tot de wijk Rijpelberg. Het Wijkontwikkelingsplan (WOP) Rijpelberg omvat een aantal upgrades voor de wijk, waaronder een splinternieuwe multifunctionele accommodatie (MFA), waarin naast de Rijpelse basisscholen ook plaats zou zijn voor een nieuw wijkcentrum, en een heroriëntatie op het gebruik van Berkendonk als evenemententerrein. Als WGBCR dachten wij dat een aantal plannen rond BC De Rijpel prima zouden kunnen aansluiten op het WOP.

Wat zouden we in 2023 kunnen doen, wat we in 2020 niet konden als gevolg van de Coronacrisis? Wij wilden destijds interactie met wijkbewoners in de vorm van interviews (in en rond de supermarkten) en een of meer bijeenkomsten in De Brem. Maar ja, toen hadden we nog een wijkblad om te communiceren met de wijk. Helaas is ook de Hofkompas in die periode ter ziele gegaan. Hierover later meer.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Inzake financiën dient voor de volledigheid wellicht te worden vermeld dat we in totaal ongeveer € 700 aan kosten hebben gehad (met name communicatie), welke via verstrekte subsidies van gemeentewege en BGR zijn gedekt. We speelden op het einde quitte.

COMMUNICATIE

Wat zijn relevante opties om met bewoners te communiceren zonder een wijkblad? We beperken ons tot deze:

- Dit is Helmond (website en TV)
- Wijkkrant De Loop
- Huis-aan-huis folder

Hoe dan ook, wij verwachtten in 2023 niet dat mensen massaal gehoor zouden geven aan een oproep voor bijeenkomsten in De Brem. Vandaar dat we hebben gekozen voor een andere aanpak:

1. Verspreiding van een flyer
2. Inloopavonden
3. Supermarktactie
4. Online enquête

FLYER

Aangezien communicatie met wijkbewoners nogal lastig is, hebben we ervoor gekozen om de herstart als eerste duidelijk te maken via een huis-aan-huis verspreiding van de boodschap. In de week van 23-28 oktober 2023 werden door Scouting Rijpelberg ruim 3.000 A5-flyers verdeeld over adressen in de wijk Rijpelberg.

De flyer was ook beschikbaar in voor de hand liggende openbare gelegenheden in en rond de wijk, zoals apotheek, fysio/fitness, horeca en winkels.

De flyer was in het Nederlands opgesteld, maar via een QR code kon men op de website van BC De Rijpel kiezen voor 3 online taalvarianten: Pools, Engels en Duits. Naast de wijkverspreiding zijn flyers ook op zoveel mogelijk openbare plekken in de wijk neergelegd: apotheek, fysio en doktersposten, bedrijven, supermarkten, cafetaria's, etc.

CONCLUSIE: Directe en relevante respons op de flyers zelf hebben we over de gehele periode NIET vastgesteld.

INLOOPAVONDEN

In plaats van groepsbijeenkomsten in de zaal van de Brem te organiseren dachten wij de bewoners in een kleinere en meer toegankelijke setting te ontvangen om gedachten uit te wisselen. We kozen voor de vorm van een zeer regelmatige inloop in de maanden oktober, november en december. In totaal zijn er **14 datums** geagendeerd, van 19:00 tot 20:00 uur.

Tijdens de 1^e inloopavond was DitIsHelmond aanwezig en vond een video interview plaats. Over alle avonden zijn er in totaal 15 personen op bezoek geweest. Inhoudelijk interessant was het beperkt tot enkele personen.

CONCLUSIE: Al met al veel heeft de inloop veel te weinig opgebracht om überhaupt een (door)start van een burgercoöperatie te overwegen. Maximaal resultaat is wellicht het doorborden op enkele specifieke activiteiten, waarbij contact zou kunnen worden gezocht met enkele geïnteresseerde personen van de bezoekerslijst.

SUPERMARKTACTIE

Met lokale supermarkten van Albert Heijn Brouwhorst en Jumbo Wederhof is in de 1^e week van december 2023 een speciale actie opgezet om contact te kunnen leggen met winkelend publiek. Op 1 en 2 december was het de beurt aan AH Brouwhorst en op 8 en 9 december aan Jumbo Wederhof. Posters aan de ramen en een infotafel in het midden van de winkel moesten aandacht trekken. Op gezette tijden waren ook nog eens 2 leden van de Werkgroep BC De Rijpel aanwezig voor de duur van enkele uren.

CONCLUSIE: Helaas hebben ook deze acties niet kunnen leiden tot een bevredigend resultaat. Respons was op de spreekwoordelijke uitzondering na niet noemenswaardig. Niet in kwantiteit, niet in kwaliteit.

ONLINE ENQUÊTE

Als 3^e en laatste communicatiemiddel werd gekozen voor een online enquête, welke was te vinden via deze hyperlink: <https://www.thesistoolspro.com/goto/bcr2023>. De enquête was weer opgesteld in 4 talen: Nederlands, Pools, Engels en Duits.

Conclusies Enquête BC De Rijpel 2023 ML

Looptijd	Eerste resultaat	4-10-2023	75 dagen
	Laatste resultaat	18-12-2023	
Ingevulde vragenlijsten	oktober 2023	37	
	november 2023	15	
	december 2023	4	
	Totaal	56	
Bekend met 'coöperatie'		86%	
Bekend met BC De Rijpel		52%	
Flyer BC De Rijpel gezien		75%	
Thema voorkeur keuze	Welzijn	84%	
	Centrale	30%	
	Groen	80%	
	Vervoer	48%	
	Geen	4%	
	Woonachtig in	Rijpelberg	96%
	Brouwhuis	2%	
	Dierdonk	2%	
	Helmond Oost	0%	
	Helmond Noord	0%	
	Helmond elders	0%	
	Helmond niet	0%	
Lidmaatschap	Misschien	73%	
	Nee	7%	
	Ja	20%	
Betaald abonnement	Ad hoc	54%	
	Flat fee	29%	
	Cafetariamodel	18%	
Leeftijdscat	0-20 jaar	0	
	20-40 jaar	21%	
	40-65 jaar	48%	
	65-80 jaar	27%	
	80+ jaar	2%	
	niet opgegeven	2%	
Geslacht	man	41%	
	vrouw	54%	
	3e	0%	
	niet opgegeven	5%	

WAAROM EEN EINDE AAN HET HAALBAARHEIDSONDERZOEK?

Alle investeringen in tijd en inspanningen, zowel overleg als flyer als inloopavonden als enquête, hebben uiteindelijk veel en veel te weinig resultaat gehad om onderzoek en zeker oprichting van een burgercoöperatie zoals door ons voorgesteld te rechtvaardigen. We hebben echt wel ons best gedaan, maar het zou best kunnen dat een andere aanpak (met name een bottom-up in plaats van top of trickle down benadering) tot meer resultaten had geleid. Maar dat is een koe in de kont kijken. In de toekomst is altijd ruimte voor een vergelijkbaar initiatief of een doorstart. De Werkgroep BC De Rijpel in de huidige bezetting zet er echter een punt achter.

WAT DOEN WIJ VANAF NU?

SAMENWERKING

Zoals wel duidelijk is krijgt het haalbaarheidsonderzoek naar BC De Rijpel met dit eindrapport haar afronding. In een andere vorm en waarschijnlijk onder andere naam zullen leden van de Werkgroep BC De Rijpel, al dan niet in een samenwerking met andere personen en partijen, kijken of er haalbare doelen op de korte termijn zijn te behalen. Enkele mogelijk partners om dat gezamenlijk te doen:

- Wijkcentrum De Brem (nieuw leven inblazen!)
- RepairCafe Rijpelberg (Uitleen)
- LEV (o.a. Automaatje en Jongerenwerk)
- JIBB+ (Golden Sport)
- Verenigingen en clubs op de Rijpel (carnaval, sport, scouting etc)
- RijpelRoets
- Perron 3/Leger des Heils
- BeBizzy
- KBO
- IVN Helmond
- Zonnebloem
- Woningbouwcoöperaties
- Super Sociaal
- Caritas 0492
- Stichting Lief
- Gehandicaptenoverleg
- Helmond Toegankelijker
- Kierenjagers Helmond
- ROC Ter Aa (Zorg en Welzijn)

RIJPELEEFT

Onder een voorlopig gekozen verzamelterm **RijpeLeeft** zijn en worden uiteenlopende **activiteiten** verzameld en in een overzicht geplaatst. De in de documentatie met betrekking tot BC De Rijpel eerder genoemde **Event Hub** krijgt hier een praktisch vervolg. In een apart document onder de titel *Burgercoöperatie De Rijpel – RijpeLeeft* wordt de voortgang onderhouden. Het bevat o.a. een lijst met bijna honderd mogelijk op te zetten activiteiten. De één makkelijker en sneller te realiseren dan de ander. Reële opties op niet al te lange termijn zouden kunnen zijn: bepaalde vormen van deelvervoer, delen van gereedschap en een klussen-hub.

Aangezien **RijpeLeeft** een ander spoor is dan het concept BC De Rijpel wordt voor verdere informatie verwezen naar desbetreffende en actuele documentatie.

WIJKBLAD RIJPEL REPORTER

Gelijktijdig met het samenstellen van dit eindrapport loopt reeds een onderzoekje naar een mogelijke doorstart van een wijkblad voor de wijk Rijpelberg. Voorstel is om in een periode van een halfjaar een 3-tal proefexemplaren te doen verschijnen. Er zijn 2 (overigens ook vroeger al aanwezige) bottlenecks: er is content en redactie en er is organisatie en financiën. Met Charles van De Waarsenburg is afgesproken dat BGR zorg draagt voor het laatste en dat wij proberen mensen te vinden die de inhoudelijke kant willen en kunnen verzorgen

Ook hier geldt weer: aangezien dit een geheel ander spoor is dan het concept BC De Rijpel wordt voor verdere informatie verwezen naar desbetreffende en actuele documentatie.

TEN SLOTTE

Het klinkt niet leuk (en dat is de conclusie óók niet), maar trekken aan een dood paard dient geen enkel doel. Hoewel kritiek altijd mogelijk is hebben wij ons als werkgroep jarenlang ingezet om het idee van een burgercoöperatie, onder de conceptnaam *BC De Rijpel*, in de wijk Rijpelberg (en daarbuiten) te deponeren. Het is wel duidelijk dat belangstelling vanuit de bewoners bijna nihil blijkt te zijn. Ook is er in de looptijd van ons tweede onderzoek (vanaf mei 2023 tot januari 2024) geen noemenswaardige vraag, opmerking of support geweest vanuit institutionele hoek: gemeente, LEV Groep, BGR, politiek, bedrijven, organisaties, etc.

De beslissing om het concept BC De Rijpel te grave te dragen is dan ook het logische gevolg. Anders gezegd: de gekke mieren stellen vast dat de gekozen weg doodloopt. Wij verwachten echter dat op diverse onderdelen er wel degelijk interesse zal bestaan. Gekke mieren blijven gekke mieren en zo zullen via nieuwe routes ook weer nieuwe verkenningen gaan plaatsvinden. We melden ons als er zich relevante ontwikkelingen voordoen.